



Publika Magyar Könyvtári Kör

A PUBLIKA MAGYAR KÖNYVTÁRI KÖRRŐL

60
KITEKINTŐ

BILLÉDI FERENCNÉ DR. HOLLÓ IBOLYA

Publika Magyar Könyvtári Kör

A nyolcvanas évek végén a Magyar Könyvtárosok Egyesülete már kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezett, látogatókat fogadtunk, külföldi tanulmányutakat szerveztünk. Az egyesület elnökeként számtalan külföldi kollégával ismerkedtem meg, többek között Julia Carpenterrel is, aki a British Council megbízásából egy felmérést készített a magyar könyvtárakról. Munkájához a segítségemet kérte, amit én természetesen szívesen megadtam.

Ez az ismeretség vezetett aztán oda, hogy 1994-ben, amikor Julia cége az Európai Unió Keleti nyitás politikájában indított projektek közül többnek a megvalósítását elnyerte, Julia engem kért fel, hogy Magyarországon segítsek partnert keresni az egyik projekthez.

Ez a projekt a PLDP nevet viselte (a Public Libraries Development Project rövidítése) és azt célozta meg, hogy az Unióhoz csatlakozni kívánó országokban, nevezetesen Magyarországon és Romániában Nyugat-európai könyvtárakban alkalmazott fejlett módszereket ismertessen meg és terjesszen el.

Vállalva a projekt magyarországi menedzselését, hazai könyvtári partnernek a Pest Megyei Könyvtárat ajánlottam, amelynek székhelye Szentendrén volt. Mind a könyvtárnak, mind igazgatójának, Biczák Péternek munkáját évek óta ismertem, igen színvonalasnak tartottam és alkalmasnak arra, hogy egy európai szintű projektben részt vegyenek.

A PLDP projekt megvalósításához a Művelődési Minisztérium Könyvtári osztálya, Dr. Skaliczki Judit osztályvezető személyes segítségével anyagi, szakmai támogatást nyújtott. Az OSZK Könyvtári Intézet Dr. Dippold Péter irányításával szakmai támogatással működött közre.

A PLDP, a PHARE alapítvány által támogatott nemzetközi program célul tűzte ki, hogy a közkönyvtárakban a hagyományos könyvtári szolgáltatásokon túlmenően a felhasználók számára információs szolgáltatások bevezetését is elősegítse. Annak érdekében, hogy a hazai könyvtárainkban is ki lehessen építeni ezeket az információs szolgáltatásokat, a könyvtárosok elméleti és gyakorlati felkészítését, a Nyugat-európai könyvtárakban alkalmazott módszerek megismertetését és elterjesztését kellett megvalósítani.

A projekt vezetője az Essex County Council Libraries (Essex Megyei Könyvtár) lett, szakértői munkával részt vettek benne a Netherland Bibliotheeken Lektuur Centrum (NBLC) a Holland Közkönyvtárak Szövetsége, és a görögországi Veria Public Library (Veria Városi Könyvtár). A partner könyvtárak lettek: a magyar Pest Megyei Könyvtár és a román Biblioteca Judeteana „Octavian Goga” (Kolozsvári Városi Könyvtár).

A PLDP projekt hazai vezető könyvtárában a Pest Megyei Könyvtárban létrehoztak egy helyi számítógépes hálózatot, adatbázist, amelyre az új szolgáltatás épült, a Lakossági Információs Szolgáltatás. Információkkal látták el a könyvtárhasználókat a mindennapi életre vonatkozóan a közigazgatás, a jog, az egészségügy és a továbbképzés területeiről. A szolgáltatást önállóan használhatták a felhasználók, de természetesen igénybe vehették a könyvtárosok segítségét is.

A könyvtárosok felkészítését szolgálták az angliai könyvtárakban rendezett tréningek, amelyeken 13 Pest megyei könyvtáros vett részt.

A megszerzett ismereteket nemcsak a könyvtári szolgáltatásokban az olvasók kiszolgálásában hasznosították, hanem előadások tartásával országos és helyi szervezésű szakmai konferenciákon, publikációkban is.

A PLDP tapasztalatokról három nemzetközi konferencia megrendezésére is sor került. A hazait Szentendrén a Pest Megyei Könyvtár szervezte: A már említett öt PLDP partner mellett részt vett még 14 ország egy-egy képviselője (Albánia, Belorusszia, Bulgária, Csehország, Észtország, Horvátország, Lettország, Lengyelország, Litvánia, Moldávia, Oroszország, Szlovákia, Ukrajna), valamint magyar könyvtáros kollégák szerte az országból és Pest megyéből.

Az egyesület megalapítása, a szervezeti felépítés kialakítása, anyagi és szellemi háttér megteremtése

A nemzetközi projektekben végzett tevékenység során szerzett tapasztalatokból arra a következtetésre jutottunk a közreműködő kollégákkal együtt, hogy a részvételhez célszerű önálló, jogokkal rendelkező egyesülésként fellépni, kötelezettségeket vállalni. Azt tapasztaltuk, hogy a projektekben részt vevő más országokból származó tagok nem kormányzati támogatással vettek részt a munkában, saját intézményi jogosultsággal rendelkeztek. Ez is ösztönözt bennünket, hogy újítsunk a részvételi formában.



Billédiné dr. Holló Ibolya

A PHARE programban már több nagyszabású könyvtári pályázat volt készülőben, amelyre mindenképpen szeretünk volna pályázni, részt venni egy konzorciumban a többi csatlakozni kívánó országokkal együtt. Ennek érdekében indítottam el a 90-es évek végén a szervező munkát az irányító szervek egyetértésével egy önálló civil szakmai szervezet megalapítására.

A Publika Magyar Könyvtári Kör

A fenti megfontolások jegyében kezdődött meg az egyesület megszervezése, amelyet Publika Magyar Könyvtári Kör néven civil, közhasznú szakmai szervezetként alapítottunk meg.

Az alakuló közgyűlésre az előkészítő munka után 2001. január 26-án, Budapesten a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár helyiségében került sor, 12 könyvtári szakember alapító tag részvételével.

A közgyűlésen Gellér Ferencné dr., a debreceni Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár igazgatója elnökölt. Egyúttal megválasztották a háromtagú vezetőséget is: Billédi Ferencné dr., Gellér Ferencné dr., Dr. Bartos Éva személyében. A közgyűlés egyhangú szótöbbséggel a vezetőségi tagok közül elnöknek Billédi Ferencnét választotta meg.

Egy kis munkacsoport vállalkozott arra, hogy elkészítse az egyesület alapító okiratát, hogy a megalakulás törvényes keretek között jöjjön létre. Az egyesület hivatalos bejegyzését a Hajdú-Bihar Megyei Bíróságnál kérelmeztük, mivel az induláshoz székhelyet a Megyei Könyvtárban Gellér Hajnalka bocsátott rendelkezésünkre. Ugyancsak Debrecenben nyitottuk meg az egyesület bankszámláját az OTP-ben.

Az Alapító okirathoz az egyesület céljait az alábbiak szerint fogalmazzuk meg:

- a könyvtári-információs tevékenység színvonalának emelése,
- a szellemi javak megosztása a társadalom minél szélesebb köreiben,
- a szellemi és fizikai javak optimális felhasználása,
- az önkéntes munka támogatása,
- az elért eredmények közzététele.

Megfogalmazzuk azokat a feladatköröket, amelyek köré az egyesület munkatervét elkészíthetjük:

- a szakmai-kulturális közösségfejlesztést, a könyvtári-információs szakemberek részvételének elősegítését a társadalom széles köreiben,
- a szakemberek tájékoztatását, képzési, oktatási programok kezdeményezését, szervezését,
- hazai és nemzetközi szakmai rendezvények, konferenciák, kongresszusok, szemináriumok, szakmai bemutatók, tapasztalatcserék, tanulmányutak szervezését,
- a szakterület nemzetközi kapcsolatainak szélesítését, részvételt a hazai társszervezetekkel közös programokban.

Az Alapító okiratot, ill. az egyesület létrejöttét meghirdettük és megindítottuk a tagtoborzást. Elképzeléseink, terveink iránt elég nagy érdeklődés mutatkozott, 2002-ben évben már 54 taggal rendelkezünk.

Az egyesület tevékenységének megindítása

A 2002. évi munkatervünkben már főszerepet kapott az Európai Unió projektjeiben való részvétel, illetve a hazai munkálatok szervezése, irányítása. Az Európai Unió szakértő bizottságai jelentéseikben megfogalmazzák a könyvtáraknak

az információs társadalomban kiemelt szerepét és feladataikat. Felhívták a figyelmet arra, hogy a társadalom tagjai egyre szélesebb körben jutnak közvetlenül az információs forrásokhoz elektronikus úton, ezért a könyvtárak tevékenységében erősödni kell a „tudásszervező” munkának és az információs forrásokhoz való hozzáférés kiterjesztésének.

Természetszerűleg ezt a hatalmas feladatot egy-egy könyvtárnak nem önmagában kell megoldania, hanem saját virtuális könyvtárának létrehozásával, más intézményekkel (iskolák, média, kulturális intézmények) együttműködve elégíti ki az igényeket. Az igények érdemi kielégítésében felgyorsul az elektronikus dokumentumok és az internet használata. Ez számos problémát eredményez a tárolás, a visszakeresés, a copyright stb. terén. Megoldásuk csak nemzetközi együttműködéssel lehetséges.

Az EU projektek kora – uniós projektek, melyeket Magyarországon a Publika Magyar Könyvtári Kör gondozott

- PubliCA – Concerted Action for Public Libraries
- PULMAN – Public Libraries Mobilising Advanced Networks
- CALIMERA program (Cultural Application: Local Institutions Mediating Electronic Resource Access)
- Cultivate CCE
- Light Cultural Heritage
- ENTITLE (Europe’s New Libraries Together in Transversal Learning Environments)
- Saját tervezésű és kezdeményezésű hazai projektek
- Publika MKK: Nőinformációt – megfelelően és eredményesen
- KÖSZÖNT – Könyvtári Szolgáltatások Önkéntesek Támogatásával
- Közelfo – Közkönyvtári Elektronikus Információ

Konferenciák, fórumok, tréningek, előadás sorozatok saját kivitelezésben és társintézményekkel közösen

A nagy EU projektek rendezvényein túl számtalan eseményt szerveztünk rendeztünk.

Itt szeretnék szólni arról a hatalmas támogatásról, amit ehhez a tevékenységünkhez kaptunk a könyvtáros-információs szakma, a kulturális intézmények szakembereitől.

Valamennyi eseményen, rendezvényen lelkesen és hozzáértéssel vettek részt a könyvtárak, múzeumok dolgozói tekintet nélkül munkakörre, beosztásra, hogy minél jobb, hatékonyabb legyen az összejövetel, tanácskozás vagy bármelyik esemény.

Így dolgozni csak elkötelezetten lehet, és hinni abban, hogy az elvégzett munka az emberek, a társadalom javát szolgálja. Nem tudom eléggé megfelelő szavakkal kifejezni, hogy az eredmények, amikről beszámolok, mint a Publika Magyar Könyvtári Kör húszéves munkája, az valójában az egész könyvtári szakma teljesítménye.

Ugyancsak nélkülözhetetlen volt az intézmények támogatása, személyi és anyagi hozzájárulása a programok megvalósításához. Méltó elismerés illesse a programok minden részt vevőjét.

Együttműködési megállapodások

Több intézménnyel írásos együttműködési megállapodások keretében, pl. VGyK, illetve nagyon sok intézménnyel szóbeli, vagy alkalmi megegyezések alapján valósítottuk meg a programokat. Hálás elismeréssel adózunk minden közreműködőnek.

Külön kell megemlékeznünk az **OSZK Könyvtári Intézettel** 2002-ben kötött Együttműködési megállapodásunkról, amelynek keretében 10 éven keresztül

szerveztünk és valósítottunk meg számtalan, országos illetve nemzetközi kiterjedésű programot. Közös célunk volt a közkönyvtárakban dolgozó szakemberek szakismereteinek fejlesztése az IKT széleskörű alkalmazásával, a nemzetközi és európai együttműködések hasznosítása. Ennek az együttműködésnek az eredményei között workshopok, képző és továbbképző tanfolyamok, konferenciák sorakoznak. Közös tevékenységünk hasznosságáról sok száz könyvtáros kolléga szóbeli és írásbeli nyilatkozata tanúskodott.

Támaszkodtunk a társintézményekre, a szakismerettel rendelkezőkre. Fontos eredmény volt, hogy elnyertük a [Fogyatékosok Esélyegyenlősége Közalapítvány](#) támogatását már az induláskor. Úgy gondoltuk, hogy ezzel a hátrányos helyzetű csoporttal sokkal kevesebbek tudnak érdemben foglalkozni, ezért ezekre a feladatokra külön figyelmet fordítottunk. Az Alapító Okiratban ezt a szándékunkat külön is megjelöltük.

[Oeriasi](#) felhívás jegyében a Publika Magyar Könyvtári Kör a sokrétű projektnek azt a fontos elemét emelte hazai programjának középpontjába, amely a fogyatékos embereknek szóló könyvtári szolgáltatásokkal foglalkozik, egyetértésben azzal a megállapítással, hogy a közkönyvtárak teljesítménye elválaszthatatlanul összefügg társadalmi felelősségükkel.

A program első szakaszában került sor az [ESZKÖZ – Elektronikus szolgáltatások közkönyvtárakban](#) hátrányos helyzetű felhasználók számára akció megvalósítására közkönyvtári partnerek közreműködésével. Speciális tematikai összeállítás készült új szolgáltatások kialakításához, a fogyatékos emberek igényeinek megismeréséhez szükséges ismeretekből. Tizenkét nagy közművelődési

könyvtár, főként megyei könyvtárak szolgáltatásokat menedzselő szakembereiből álló csoport egy tréning keretében sajátította el ezeket az ismereteket. A tréning 2002. szeptemberben zajlott le.

A „Fogyatékkal élő emberek a közkönyvtárakban. Követelmények és lehetőségek az Információs Technológia Társadalmában” című konferencia megszervezésére Szolnokon, 2003. május 30-án került sor, amelynek sikeres megrendezéséhez a Fogyatékosügyi Közalapítvány támogatása jelentősen hozzájárult. A Verseyhy Ferenc Megyei Könyvtárral közös rendezvényen hazai és nemzetközi szakemberek beszéltek és érveltek a fogyatékkal élő emberek bekapcsolódásáról az információs társadalom adta lehetőségekbe.

A következő években az ország különböző régióiban nagy érdeklődést kiváltó rendezvényeken vitattuk meg a közkönyvtárak, mint közösségi központok lehetőségeit a társadalmi esélyegyenlőségről, az állampolgárok demokratikus részvételi jogainak képviseléről, az elektronikus eszközök használatáról, az intézmények együttműködésének hasznáról, stb.

Néhány kiemelt rendezvényünk:

- Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum. Tájékoztató az európai projektek magyar partnereiről és munkaprogramjairól. AITMES, eMAPPs com. Light.
- Konferencia és Fórum Sárospatakon, a Zrínyi Ilona Városi Könyvtárban. Program: Elektronikus eszközök használata a könyvtárak tanulás- segítő szolgáltatásaiban. Együttműködés iskola és könyvtár között a „mobil tanulás/oktatás módszerének bevezetésére.
- Gödöllő Városi Könyvtár és Információs Központ.

- eMAPPS-com – Képességfejlesztő mobil-internet játékos módszerek alkalmazása a közoktatásban.
- Hódmezővásárhely. **Használhatósági workshop.** Szervező a Békés Megyei Könyvtár és a Németh László Városi Könyvtár. Bemutató az eMAPPS com céljairól és programjairól.
 - Budapest. FSzEK Központi Könyvtár. **Konferencia az európai közkönyvtári együttműködésről.** Rendező FSzEk. Előadás és bemutató az európai projektekben való részvételről
 - Komárom. Városi Könyvtár. Konferencia. **LLL. Tanítunk-tanulunk, mi a haszna?**
 - Budapest. **Publika Fórum. Könyvtári szolgáltatások mindenkinek. Hallássérültek a könyvtárban.**
 - Szolnok. Konferencia. Verseghy Ferenc Megyei Könyvtár és Tájékoztatási Központ. **Könyvtárak a hátrányos helyzetű emberek szolgálatában. Társadalmi követelmények és igények a speciális könyvtári ellátásra.**

Előadás a szolnoki konferencián



Pályázati tevékenység

- Az ÖTÖS-Önként Tanítunk Önként Segítünk című program Pályázat fiatal szakemberek részére nyújtandó ösztöndíjas tanulmányutak támogatására.
- Nagyobb eséllyel. Információk nőknek – eredményesen és hatékonyan.

Csoportos és egyéni tanulmányutak

Sok fiatal szakember számára biztosítottunk külföldi szakmai vagy éppen nyelvtanulási támogatást, tanulmányúton való támogatott részvételt.

Ennek eredményeképpen természetesen tágult az együttműködők köre a szomszédos országokban dolgozó magyar könyvtáros szervezetekkel, könyvtárakkal és könyvtárosokkal.

Kulturális, közösségfejlesztő tevékenység

Élet-Képes Példatár program.

Nemzetközi kapcsolatok

2008-ban felvételünket kértük a Nemzetközi Könyvtáros Egyesületbe, hogy hírt vigyünk a hazai civil szakmai szervezetek eredményeiről, hírt hozzunk a nemzetközi kezdeményezésekről, irányzatokról, tapasztalatokról.

Az IFLA két szekciójában is regisztráltattuk magunkat: a Public Libraries – Közkönyvtárak és a Library Services to People with Special Needs – Könyvtári Szolgáltatások Hátrányos Helyzetű Olvasóknak szekciókba.

2009-ben Milánóban, 2010-ben pedig Göteborgban az IFLA Kongresszus és konferencia rendezvényen a „Nyílt hozzáférés a tudáshoz – a fenntartható haladás előmozdítása” című poszteres előadással vettünk részt.

2014-ben Lyonban az IFLA Kongresszus és konferencián poszter előadást tartottunk. Bemutattuk a Nők könyvtára projektünket.

A szomszédos országokban működő magyar könyvtáros szervezetekkel, könyvtárakkal és könyvtárosokkal tagjaink többféle módon tartanak kapcsolatot.

A Publika Magyar Könyvtári Kör azon fáradozik, hogy a szomszédos országokban működő magyar könyvtáros szervezeteknek, könyvtáraknak is minél több valóságos segítséget is nyújthasson intézményileg és személyes kapcsolatokon keresztül.

Jó példa volt erre a [GRUNDTVIG – Tanulási kapcsolatok pályázatára](#) való bejelentkezésünk, melyet 2012-2014 közötti időszakra dolgoztunk ki partnereinkkel közösen.

Tagjaink személyes kapcsolattartását a külföldi könyvtárakkal, könyvtárosokkal is segítjük, rendezvényeken, pályázatokon és egyéb utakon keresztül.¹ ►

¹ Forrás és képek: [publikamkk.hu](#) ►